

ביאור בדרך אפשר

1 במאמר זה מבוארת המשנה הראשונה של הפרק השני בפרקי אבות. במשך
2 כל אחת מהשבתות שבין חג הפסח וחג השבועות נוהגים לומר פרק מפרקי
3 אבות. בשבת זו שהיא השבת השניה לאחר חג הפסח אומרים את פרק ב'.
4 **רבי אומר: איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא**
5 **תפארת לעושיה ותפארת לו**
6 **מן האדם¹.** 'רבי הינו רבי יהודה
7 הנשיא מחבר המשנה. מהי הדרך
8 הישרה שיבור לו האדם על מנת ללכת
9 בה במשך ימי חייו? דרך כזו שהיא
10 נחשבת כתפארת ושבח להולך בה
11 וכמו כן היא נחשבת כתפארת ושבח
12 לאדם. **וידוע מאמר כ"ק מורי**
13 **והמי אדמו"ר הריי"ץ משבת**
14 **פרשת אמור בשנת ה'ש"ת²**
15 **[שאז באותה שנה היתה**
16 **הקביעות של לוח השנה ככשנה**
17 **זו ששבת פרשת אמור הינה השבת**
18 **השנייה אחרי חג הפסח] על משנה**
19 **זו, שהיא התחלת הפרק**
20 **(בפרקי אבות) הנלמד בשבת**
21 **זו [לימוד זה הוא על-פי המנהג**
22 **ללמד פרקי אבות בין פסח**
23 **לעצרת (=חג השבועות), שהוא**
24 **מנהג השנה לכל נפש, ולא**
25 **מהמנהג הנוסף הקיים אשר על פני**
26 **יש לעשות פן בכל שבתות**
27 **הקנין גם אחרי חג השבועות,**
28 **שהוא רק מנהג שעליו נאמר**
29 **יש נוהגין³ כלומר יש הנהגין כן**
30 **אך איננו מוכרח אצל כל אחד ואחד],**
31 **ומדיק אדמו"ר הריי"ץ במאמרו שם**
32 **בלשון המשנה, מהי פונתו של**
33 **רבי ברוך הדרף שיבור לו**
34 **האדם בעבודת ה', הדיוק הוא**
35 **בכך שרבי מוסיף את המילה 'ישרה'**
36 **באמרו 'איזו היא דרך**
37 **ישרה, דמשמע מזה שיש**
38 **עוד דרכים בעבודת ה' שהם**
39 **גם פן דרכים טובים אך אינם**
40 **דרך ישרה, ומעלת דרך זו**
41 **המדוברת במשנתו היא שדווקא**
42 **היא דרך ישרה, וצריך להבין**
43 **הענין בזה הדרך הישרה הינה דרך התורה והמצוות והרי אין דרכים**

ביאור בדרך אפשר

44 נוספות בעבודת ה' ואם כן מהי משמעות שאלתו של רבי 'איזו היא דרך
45 ישרה'. וגם צריך להבין דיוק נוסף בלשון המשנה **מהו ענין 'תפארת**
46 **לעושיה ותפארת לו מן האדם'**, לכאורה המילה 'האדם' מוסכת
47 כלפי האדם הבוחר בדרך הישרה, ולפי זה המילים 'תפארת לו מן האדם' הינם
48 מיותרות **שהרי גם המילה**
49 **'עושיה' קאי (=מוסכת) על**
50 **האדם עצמו הבוחר בדרך זו,**
51 **כמובן מתחילת לשון המשנה**
52 **איזו היא דרך ישרה שיבור**
53 **לו האדם כל שהיא תפארת**
54 **לעושיה (הינו לאדם הבוחר**
55 **ובוחר את הדרך), ואם כן מהו**
56 **שמוסיף עוד 'ותפארת לו מן**
57 **האדם'.**
58 **(ב) ולהבין כל זה יש להקדים**
59 **ולבאר תחלה מה שכתוב⁴ 'פי**
60 **ישרים דרכי ה' מבחינת**
61 **משמעותן הפנימית של מילים אלה הן**
62 **מכוננות כלפי התורה והמצוות שהם**
63 **נקראים בשם 'דרכי ה', ומבאר**
64 **בארקה בבאורי הזהר של כ"ק**
65 **אדמו"ר האמצעי הענין בזה⁵,**
66 **משמעותה הפנימית של 'דרך ה' היא,**
67 **שהיא הדרך אשר בה הולך הקדוש**
68 **ברוך הוא בעצמו, ודרכה הוא יורד**
69 **לעולם וכמו כן באמצעות דרך זו**
70 **העולם עולה ומגיע אליו. בדוגמת**
71 **משמעותו, הגשמית של המושג 'דרך'**
72 **אשר דרכה עוברים ממקום למקום**
73 **דענינה של הדרך האמתית**
74 **הוא, שהיא מחברת את המקום**
75 **הכי מרומם עם המקום הכי שפל, היא**
76 **מחברת את עיר הבירה ויתירה**
77 **מזו את ארמון המלך (עד כרי**
78 **כך שהיא מגיעה אפילו לקיתון**
79 **(=חדר קטן) שבארמון המלך,**
80 **חדרו של המלך עצמו) עם הפנה**
81 **הכי נדחת שבמדינת המלך,**
82 **ובכל דרך אמתית החיבור שנוצר**
83 **על ידה הינו שלם, דבר המתבטא בכך**
84 **שבחיבור זה ישנן ב' התנועות**
85 **ד'רצוא' ו'שוב', המושגים**
86 **'רצוא' ו'שוב' קשורים בכל חיבור של עליון ותחתון. חיבור זה יכול להיעשות**

בס"ד. שבת פרשת אמור, ג' אייר, ה'תשר"מ (הנחה בלתי מוגה)

1 **רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו**
2 **האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת**
3 **לו מן האדם¹. וידוע מאמר כ"ק מורי וחקמי**
4 **אדמו"ר משבת פרשת אמור ה'ש"ת² [שאז**
5 **היתה הקביעות ככשנה זו] על משנה זו, שהיא**
6 **התחלת הפרק (בפרקי אבות) הנלמד בשבת זו**
7 **על-פי המנהג ללמד פרקי אבות בין פסח**
8 **לעצרת, שהוא מנהג השנה לכל נפש, ולא**
9 **מהמנהג לעשות פן בכל שבתות הקנין, שהוא**
10 **רק מנהג יש נוהגין³], ומדיק שם מהי פונתו של**
11 **רבי ברוך הדרף שיבור לו האדם בעבודת ה',**
12 **באמרו איזו היא דרך ישרה, דמשמע מזה שיש**
13 **עוד דרכים בעבודת ה' שהם גם פן דרכים**
14 **טובים, ומעלת דרך זו היא שהיא דרך ישרה,**
15 **וצריך להבין הענין בזה. וגם מהו ענין תפארת**
16 **לעושיה ותפארת לו מן האדם, הרי גם עושיה**
17 **קאי על האדם עצמו, כלשון המשנה איזו היא**
18 **דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת**
19 **לעושיה (הינו לאדם הבוחר את הדרך), ואם כן**
20 **מהו שמוסיף עוד ותפארת לו מן האדם.**

21 **(ב) ולהבין כל זה יש להקדים תחלה, מה**
22 **שכתוב⁴ פי ישרים דרכי ה',**
23 **ומבאר בארקה בבאורי הזהר הענין בזה⁵,**
24 **דענינה של הדרך האמתית שהיא מחברת את**
25 **עיר הבירה וארמון המלך (עד לקיתון שבארמון**
26 **המלך) עם הפנה הכי נדחת שבמדינת המלך,**
27 **ובכל דרך אמתית ישנן ב' התנועות ד'רצוא**

(1 אבות רפ"ב. 2) סה"מ ה'ש"ת ע' 72 ואילך. (3) סידור אדמו"ר הזקן לפני פרקי אבות. (4) הושע יד, י. (5) וישלח יט, ב ואילך. וראה גם סה"מ תרל"ד ע' קלו ואילך. תרע"ח ע' קפט ואילך. תרפ"ט ע' 13 ואילך. ובכ"מ.

ביאור בדרך אפשר

1 בשתי צורות, על ידי עליית התחתון אל העליון ועל ידי ירידת העליון אל
2 התחתון. ה'רצוא' מבטא את התשוקה והרצון של התחתון כלפי העליון דבר
3 המתבטא ביציאת התחתון ממקומו ומרצונו אל העליון, לעומת זאת ה'שוב'
4 מבטא את ירידת העליון למטה ושיבת התחתון למקומו. דרך אמיתית היא
5 כזו **שְׁעַל-יָדָהּ מְגִיעִים מְאֲרָמוֹן**
6 **הַמְּלֶךְ אֶל הַסֶּפֶה הַכִּי נִדְחַת** 1
7 הליכה בכיוון זה הינה בתנועה של
8 'שוב', וכמו כן מגיעים על ידה
9 **מִהַסֶּפֶה הַכִּי נִדְחַת אֶל אֲרָמוֹן**
10 **הַמְּלֶךְ שׁוֹ תְנוּעָה שֶׁל 'רצוא'. וְזָהוּ**
11 גם הענין של 'דרך ה' כאמור 'פּי
12 **יְשָׁרִים דְּרָכֵי ה'** דְקֹאֵי
13 (=משוסב) **עַל הַתּוֹרָה**
14 **וּמִצְוֹתֶיהָ**, התורה ומצוות נקראים
15 בשם דרכי ה' כיוון שְׁעַל-יָדָם הוּא
16 **חֲבוּר פֶּל יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים לַמֶּטָה**
17 בעולם הזה **עִם אֲרָמוֹן הַמְּלֶךְ**
18 כלומר עם ההתגלות האלוקית המאירה
19 למעלה בעולמות העליונים יתירה מזו
20 **עִם הַמְּלֶךְ עֲצָמוֹ**, כלומר עם
21 **עֲצָמוֹתָו וּמַהוּתוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ.**
22 **וְזָהוּ שְׁכָתוֹב אַחֲרֶ-כֵּךְ בַּחֲמֶשׁ**
23 הפסוק 'כי ישירים דרכי ה' צִדִּיקִים
24 **יִלְכוּ בָם**, דְמִילִים אֵלֶּה קֹאֵי
25 (=מוסבות) **עַל יִשְׂרָאֵל הַהוֹלְכִים**
26 בדרך זו המחברת אותם עם המלך,
27 והמילה 'צדיקים' אינה מוסבת כלפי
28 יחיד סגולה בלבד אלא כלשון הכתוב
29 **וְעַמָּךְ בְּלָם צִדִּיקִים**.
30 דרך זו אשר על ידה נעשה החיבור של האדם עם הקדוש ברוך הוא היא הדרך
31 האמורה במשנתנו אשר בה האדם צריך ללכת.
32 דרך זו קשורה בתכלית שבבילה נברא העולם, שהיא כנאמר בדברי חז"ל
33 'נתאוהו הקדוש ברוך הוא להיות לו דירה בתחתונים' כלומר יצירת דירה
34 לקדוש ברוך הוא בעולם התחתון שלנו. במימושה של תכלית זו ישנם שני
35 עניינים. עניין אחד זו הזדככות חומריתו וגסותו של העולם והפיכתו למקום
36 המוכשר לגילוי אור ה' ועניין שני זו התגלותו של הקדוש ברוך הוא הבאה
37 מלמעלה. שני עניינים אלה נעשים על ידי עבודתנו שלנו בקיום התורה
38 והמצוות כיוון שעל ידי קיום המצוות מזדככת מציאותו של גוף האדם
39 ומציאות העולם שסביב לו וכמו כן על ידי קיום המצוות נעשית התגלותו של
40 הקדוש ברוך הוא בספירות העליונות אשר על ידם מאירה התגלות זו בכל
41 העולמות כולם. שתי הפעולות האמורות הנפעלות על ידי קיום המצוות,
42 קשורות בשני שלבים שהינם שתי דרגות בעבודתו של האדם בקיום המצוות.

ביאור בדרך אפשר

43 שני השלבים והדרגות רמוזות בלשון המשנה אודות הדרך הישרה שהיא
44 'תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם'.
45 **וְהִנֵּה בַעֲבוּדַת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת גּוֹפֵא (=עצמם) יֵשׁ ב' דְּרָגוֹת**
46 **(כַּמְבַּאֵר בְּהַמְשָׁךְ הַמְּאָמֵר⁷ שֶׁל כ"ק אֲדַמּוּר הַרִי"ץ)**, אודות הדרגה
47 הראשונה נאמר בגמרא 'דְמַעֲקָרָא
48 **כִּי עֶבֶד אֵינֶשׁ אֲדַעְתִּיהָ**
49 **דְּנִפְשִׁיהָ קָא עֶבֶד⁸** (=בתחילה),
50 כאשר עושה האדם, על דעת עצמו הוא
51 עושה, כלומר תחילת עבודת האדם
52 בקיום התורה ומצוות היא לצורך
53 עצמו, לצורך תיקון מציאותו שלו
54 **לְתַקֵּן אֶת נַפְשׁוֹ שִׁירְדָה**
55 **לְמִטָּה**. הצורך בתיקון זה קשור
56 בתיקון וויכוח חושך העולם אליו
57 הנשמה ירדה, תיקון זה נעשה בכח
58 התורה ומצוות. **וְזָהוּ הַעֲנִיָּן הַרְמוּז**
59 בלשון המשנה 'תַּפְאֶרֶת
60 **לְעוֹשֶׂיהָ**', כלומר דרך התורה
61 ומצוות גורמות לתפארת ושבח של
62 **הָאָדָם הַעוֹשֶׂה אֶת הַמִּצְוָה**
63 בכך שעל ידם מציאותו נעשית מזדככת
64 ומתוקנת. **וְאַחַר כֵּךְ בָּא הָאָדָם**
65 **לְדַרְבֵּא נְעִלִית יוֹתֵר**, בדרגה זו
66 תכליתו של עבודת האדם איננה
67 בתיקון מציאותו שלו אלא בהתגלותו
68 של הקדוש ברוך הוא. דרגה זו רמוזה
69 בלשון המשנה 'וּתַפְאֶרֶת לוֹ מִן
70 **הָאָדָם**', המילה 'אדם' מופיעה כאן
71 בתוספת אות ה הידיעה כלומר 'הָאָדָם הַיָּדוּעַ, דְּהַמִּילָה 'הָאָדָם' קֹאֵי
72 (=מוסבת) **עַל הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא**,
73 הסברת הדברים: במילה 'אדם' מכונה ה'תבנית' של עשר הספירות אשר היא
74 בדוגמת ה'תבנית' הרוחנית של נפש האדם. הקדוש ברוך הוא כשלעצמו
75 מובדל ומרום ממציות הספירות והעולמות כך שבו עצמו לא שייך התואר
76 'אדם'. הספירות משמשות ככלים ו'צינורות' דרכם מתאפשרת התגלותו הבלתי
77 מוגבלת של הקדוש ברוך הוא בעולמות המוגבלים, הקדוש ברוך הוא מצמצם
78 את אורו הגדול ומתגלה דרך הספירות, התגלות זו נקראת בשם 'אדם העליון'.
79 זו משמעות לשון המשנה 'תפארת לו מן האדם' דְעַל-יָדֵי שְׁלָמוֹת
80 **הָעֲבוּדָה** של הבשר-יודם **לְמִטָּה** בעולם התחתון **בְּקִיּוֹם הַתּוֹרָה**
81 **וּמִצְוֹתֶיהָ עַל-יָדֵי-זֶה פּוֹעֲלִים גַּם בְּאָדָם הָעֲלִיּוֹן** כלומר גורמים
82 לשלימות התגלותו של הקדוש ברוך הוא בספירות העליונות, **וְכַדָּאִיתָא**
83 (=וכמוכא) **בְּזִהָר⁹ עַל הַפְּסוּק¹⁰ שֶׁנֶּאמַר כִּלְפֵי קִיּוֹם מִצְוֹת הַתּוֹרָה**
84 'עשיתם אתם' וברומה לכך נאמר 'אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אֹתָם הָאָדָם וְחֵי

(6) ישע'י ס, כא. (7) סה"מ שם ע' 75 ואילך. (8) פסחים סח, ב. (9) ח"ג קיג, א – ע"פ אוה"ת תרומה ע' א'שעט. ועוד.
(10) אחרי יח, ה.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 **כְּהֵם** המילה 'אתם' המופיעה בפסוקים אלה מנוקדת 'אתם' ובכך היא
 2 מוסבת כלפי המצוות, אך בכך שהמילה '**אתם**' (למרות שהיא מנוקדת
 3 בחולם אך זהו חולם **חֶסֶד**) ולכן הרי זה כאילו **כְּתִיב** (=כתוב) 'אתם',
 4 המילה 'אתם' מוסבת כלפי האדם עושה המצווה, נאמר על כך בזהר שהאדם
 5 למטה הוא העושה את המצוות
 6 למצוות. משמעותה הפנימית של
 7 מצווה היא התגלותו של הקדוש ברוך
 8 הוא הנגרמת על ידה, התגלות זו האדם
 9 הוא העושה אותה. על כך נאמר
 10 במדרש כי הקדוש ברוך הוא אומר
 11 **מַעֲלָה אָנִי עֲלֵיכֶם פְּאֵלוּ**
 12 **עֲשָׂאוּנִי** על ידי קיום המצוות אתם
 13 'עושים' אותי, כלומר גורמים
 14 להתגלותי, **דַּעַל-יְדֵי קִיּוּם רמ"ח**
 15 (248=) **מִצְוֹת-עֲשֵׂה פּוֹעֲלִים**
 16 **בְּנֵן הַסְּפִירוֹת דְּזַעֲרֵר-אֲנִי**
 17 זעיר אנפין' זהו כינוי לספירות
 18 העליונות הקשורות בבנין העולמות
 19 ואשר על ידם נעשית התגלותו של
 20 הקדוש ברוך הוא בעולמות. על ידי
 21 קיום כל אחת מהמצוות 'בנה' פרט
 22 מסיים בהתגלות האלוהית בספירות
 23 אלה, לכן מספר המצוות-עשה הוא
 24 רמ"ח = 248. **שְׁהֵם ג' פְּעֻמִּים,**
 25 **ט' פְּעֻמִּים ט'** (כלומר
 26 $9*9*3=243$) עיקר הזעיר אנפין' הוא
 27 שש הספירות 'חסד' 'אברה' 'תפארת'
 28 'צדק' 'הוד' ו'יסוד'. שלימות הזעיר
 29 אנפין' היא ביחד עם ספירת המלכות'
 30 וספירות ה'חכמה' וה'בינה' אם כן הרי
 31 זה במספר תשע. שלימותה של כל
 32 אחת מתשע הספירות היא כאשר יש
 33 בתוכה מכל תשע הספירות האחרות גם
 34 כן, בנוסף לכך כל מציאות מורכבת משלושה חלקים 'ראש' 'סוף' ו'אמצע'
 35 בדוגמת 'ראש' 'גוף' ו'רגליים' אם כן הרי זה במספר 243, וְנוֹסֵף לַכֵּךְ יִשְׁנֵה
 36 ההארה של 'ה' **חֶסֶדִים**' (=5 חסדים) שהינם **הַמְּגִדִילִים**¹² ועל ידם
 37 נעשית השתכללות זו של ספירות הזעיר אנפין', אם כן הרי זה במספר 248.
 38 וְעֵינֵין זה, שעל ידי קיום המצוות גורמים להתגלותו של הקדוש ברוך הוא
 39 בעולמות דרך הספירות, הרי זה **כְּנוֹדָע** ברבתי חז"ל **שַׁעַל-יְדֵי תַפְלַת**
 40 **הָאָדָם לְמַטָּה פּוֹעֲלִים** וגורמים **שִׁיְהִיָּה לְמַעְלָה הַקְּב"ה**
 41 **מְצַלִּי**¹³(=מתפלל), **וְעַל-דֶּרֶךְ-זֶה עַל-יְדֵי לְמוֹד הַתּוֹרָה**
 42 **שְׁלֵמַטָּה הִנֵּה הַקְּב"ה קוֹרָא וְשׁוֹנֵה כְּנַגְדּוֹ כו"ל**¹⁴ כמו כן על ידי
 43 קיומה של כל מצווה גורמים לכך שהיא תעשה על ידי הקדוש ברוך הוא
 44 למעלה, משמעות קיום מצוות אלה על ידי הקדוש ברוך הוא הינה התגלותו

45 בעולמות על ידי הספירות השונות.
 46 **וְיֵשׁ לְהוֹסִיף** אודות שייכותה של הדרך המדוברת במשנתנו, שהיא קיום
 47 התורה והמצוות, לעשיית הדירה לקדוש ברוך הוא בעולמות התחתונים
 48 **עַל-פִּי בְּאוֹר שְׁאָר דִּיּוּקֵי הַלְשׁוֹנוֹת שְׁבִמְשֻׁנָּה זו. דְּהִנֵּה**
 49 **לְכַאוֹרָה אֵינִי מוֹכֵן מַה**
 50 **שְׁכַתּוֹב** במשנה שדרך זו הינה
 51 **תְּפַאֲרַת לְעוֹשֵׂיהָ** האדם מכונה
 52 בשם 'עושה' הדרך, ואינו מוכן **מַה**
 53 **עֲנֵן עֲשִׂיהָ אֶצֶל דֶּרֶךְ,**
 54 **וְהָרִי עֲנִינָה** ותפקידה **שֶׁל דֶּרֶךְ**
 55 **פְּשֻׁטוֹת הוּא לְלַכֵּת בָּהּ** ולא
 56 'לעשות' אותה, וְאִכֵּן תִּכְן וכוונת
 57 **הַמְשָׁנָה הוּא אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ**
 58 **יִשְׂרָאֵל שְׂבִיבּוֹר לוֹ הָאָדָם לְלַכֵּת**
 59 **בָּהּ, וְאִם-כֵּן מַהוּ הַטַּעַם** לכך
 60 **שְׂרִבִּי מְסִיִּם** את המשפט במילה
 61 **לְעוֹשֵׂיהָ. אֵף עַל-פִּי הַנִּזְל**
 62 **יִכְזוּ, כִּי הַמוֹשֵׁג 'דֶּרֶךְ' פֶּאֵן**
 63 **בַּמִּשְׁנֵיתוֹ קֵאִי** (=מוסב) **עַל דֶּרֶךְ**
 64 **הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת, וּבַתּוֹרָה**
 65 **וּמִצְוֹת שִׁיְיָ עֲנֵן הָעֲשִׂיהָ,**
 66 **כִּי לַמִּרוֹת שְׂמִיאוֹת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת**
 67 **קִיַּמַת וּפּוֹעֵלַת גַּם בְּרוּחַנִיּוֹת** של
 68 **עוֹלְמוֹת הַעֲלִיּוֹנִים,** אך **תַּכְלִית**
 69 **שְׁלֵמוֹת מִיְמוֹשׁ הַכּוֹנֵה** האלוהית
 70 **הַקְּשׁוּרָה בְּנִתְיַנַּת הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת**
 71 **הִיא דְּקָא בְּעוֹלָם הָעֲשִׂיהָ**
 72 **הַגְּשָׁמִי, הִנֵּנו דְּבַר מַתְּבַא** בכך
 73 **שְׂעִיק קִיּוּם הַמִּצְוֹת** איננו בכוחות
 74 **הַרוּחָנִיִּים** של נפש האדם בשכלו
 75 **וּבְרַגְשׁוֹתָיו** אלא **בְּמַעֲשֵׂה בְּפַעַל**
 76 **דְּקָא** כיוון שגם תכליתה של
 77 **הַתְּגַלּוּת הַאֲלוּקִית** בספירות העליונות
 78 היא שעל ידם תרד ותאיר למטה מטה. דבר זה נגזר על ידי מעשה המצוות
 79 **הַקְּשׁוּר בַּגְּשְׁמִיּוֹת** העולם. **וּכְזֶה יֵשׁ לְבָאָר גַּם** דיוק נוסף **בְּלִשׁוֹן**
 80 **הַמְשָׁנָה 'אֵיזוֹ הִיא דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׂבִיבּוֹר לוֹ הָאָדָם,** הדיוק הוא
 81 **בְּכֵךְ שְׂרִבִּי נִקַּט לִשׁוֹן** שמשמעותה היא **'בְּרִירָה'** כלומר בירור
 82 **'(יְבוּרָה) דְּקָא**¹⁵, גם פרט זה קשור בפעולת התורה ומצוות בעשיית
 83 **הַדִּירָה** לקדוש ברוך הוא בעולם **כִּי עֲנֵן ה' בְּרִירָה' וְה'בִּירוֹר' קֵאִי**
 84 **(=מוסב) עַל עֲנֵן הַבְּרוּרִים שְׁבִעוֹלָם הִנֵּה, שְׁזֶהוּ עֲנֵן הַתּוֹרָה**
 85 **וּמִצְוֹתֶיהָ, בְּרוּר הָעוֹלָם.** עבודת האדם בבירור העולם על ידי התורה
 86 ומצוות נקראת בשם 'עבודת הברורים'. משמעותו של 'בירור' היא הפרדה בין
 87 הדבר הרצוי לבין הפסולת, בין טוב לרע המעורבים זה בזה. הצורך בבירור
 88 זה קיים בעיקר בעולם התחתון שלנו כיוון שבו ישנו עיקר העירוב של טוב

(11) ראה תניא קו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח (קנה, א ואילך). ובכ"מ. (12) ראה לקו"ת במדבר יז, ב. ובכ"מ. (13) ראה ברכות ז, א. (14) ראה תדא"ר רפי"ח. (15) ראה רע"ב שם.

ביאור בדרך אפשר

- 1 ורע. הרע הינו רוח הטומאה המסתירה על הניצוץ האלוקי שהוא מציאותו
2 האמיתית של כל דבר.
- 3 (ג) בעבודת הביורים ישנם אופנים שונים בהתאם לדרגת החושך אותו
4 מבררים. באופן כללי ישנן שתי מדרגות בחושך זה. דרגה אחת היא החושך
5 אשר התורה מצווה על האדם לברור,
6 חושך זה קשור בגשמיותם של הרבים
7 בהם האדם עובד את ה' על פי הוראות
8 התורה בדוגמת קלף התפילין, האוכל
9 הכשר וכדומה. לעומת זאת ישנו
10 החושך הקשור במציאות של חטא
11 ודבר איסור אשר הברור שלו יכול
12 להיות על ידי עשיית התשובה.
- 13 ובזה יובן גם פְּלֹלוֹת הַעֲנָן
14 מֵהַ שְׂאוֹמֵר בַּמִּשְׁנָה 'אִיזוֹ הִיא
15 דְּרָף יִשְׂרָה שְׂיָבוֹר לֹא הָאָדָם',
16 דְּמִשְׁמַע שְׂדֵרָף זֶה הַחֹדֶר הַבְּרִי
17 בֵּין הַדֶּרֶךְ הַמְּדוּבָרֶת כִּאֵן לַעֲוֹנוֹת
18 הַאֲחֵרוֹת הִיא בְּכַךְ שְׂדֵרָף זֶה דְּרָף
19 הִיא בְּכַחוֹ שֶׁל הָאָדָם
20 וּבְבַחֲרִיתוֹ מֵהַ-שְׂאִי-כֵן דְּרִכִּים
21 אַחֲרוֹת אִף שֶׁהָאָדָם יִכּוֹל לַמְּצוֹא אֶת
22 עֲצֻמוֹ לַפְּתַע בְּאֲחַת מֵהֵן אִךְ אֵינֶנּוּ יִכּוֹל
23 לַבְּחוֹר בְּכַךְ מֵעֲצֻמוֹ. הַסְּבִיחַ הַעֲנָן
24 הוּא, כִּי הֵנָּה לְכֹאֲרָה יִשׁ
25 עֲנָן וְדֶרֶךְ נֶעְלָה יוֹתֵר בְּבִיצוּעַ
26 עֲבוֹדַת הַבְּיּוּרִים וְהוּא הַבְּיּוּרִי
27 הַנֶּעֱשֶׂה עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה
28 וְהַבְּיּוּרִי זֶה הֵינּוּ נֶעְלָה בִּיְתֵר כִּיּוֹן
29 שֶׁהוּא קָשׁוֹר בְּחֹשֶׁךְ גְּדוֹל וְתַחֲתוֹן יוֹתֵר
30 וְאִם כֵּן הוּא מִמִּשְׁעוֹ עוֹד יוֹתֵר אֶת
31 עֲשִׂיַת הַרִיחַ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא
32 בְּתַחֲתוֹנִים, הַבְּיּוּרִי זֶה הוּא עַד כִּי
33 כֵּן שְׂעַל-יְדֵהּ זְדוֹנוֹת נֶעֱשִׂין
34 פְּכֻזִּיּוֹת¹⁶, וְעַל זֶה אוֹמֵר
35 בַּמִּשְׁנָה שְׂזוֹ אֵינָה דְּרָף יִשְׂרָה
36 שְׂיָבוֹר לֹא הָאָדָם, כִּי הָאָדָם בְּבַחֲרִיתוֹ אֶסוּר לֹא לְבַחֲרוֹ לְחַטָּא
37 וְלָשׁוּב, וּכְדוּעָה¹⁷ שְׂהָאוֹמֵר 'אֲחַטָּא וְאָשׁוּב' זֶהוּ הַפֶּה
38 הַתּוֹרָה שֶׁלֹּכֵן אוֹמֵרִים עַל כֵּךְ חוֹ"ל שְׂאִין מִסְּפִיקִין בִּידוֹ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה,
39 אֲלֵא עֲלוּי זֶה הַכּוּרֵךְ הַבְּיּוּרִי הַחֹשֶׁךְ הַיּוֹתֵר גְּדוֹל (הַבְּיּוּרִי דְּתְשׁוּבָה)
40 אֲשֶׁר 'בְּיּוּרִי' זֶה מֵתֵאֱפָשֵׁר רַק לְאַחַר שִׁישְׁנָה תַחֲלִילָה הַיּוֹדֵה שֶׁל הָאָדָם לַמַּצֵּב
41 שֶׁל חַטָּא, יוֹדֵה זֶה אֵינֶנּה מֵתוֹכְנַת חֲלִילָה עַל יְדֵי הָאָדָם אֲלֵא נֶעֱשֶׂה
42 מְלַמְעָלָה, כְּמֵאֲמָר¹⁸ חוֹ"ל בְּמִדְרַשׁ עַל הַפֶּסוּק 'נֹרָא עֲלִילָה עַל

ביאור בדרך אפשר

- 43 בְּנֵי אָדָם' הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא בְּשֵׁם 'נֹרָא עֲלִילָה' עַל שֵׁם הַנְּפִלוֹת
44 הַרוּחָנִיּוֹת וְהַחַטָּאִים הַשּׁוֹנִים הַמְּגוֹלְגִלִים עַל הָאָדָם, וְכִדְאִיתָא (=וכמובא)
45 בַּזְהַר¹⁹ עַל הַפֶּסוּק 'נִפְשׁ כִּי תַחַטָּא' נִאֲמַר עַל כֵּךְ בּוֹהֵר "תְּהֵא" **תּוֹרַת אֲמַת** (גם) עַל פִּי הַנְּגִלָה
46 (=תמיהה), הֵינֵנו, הַמּוֹכֵן מִלְּשׁוֹנוֹת חוֹ"ל אֲלוֹ שְׂכַמְדְּרַשׁ וּבּוֹהֵר, שְׂעַל-פִּי
47 תּוֹרַת אֲמַת (גם) עַל פִּי הַנְּגִלָה
48 שְׂבַתּוֹרָה, כַּאֲמוֹר בְּלִשׁוֹן הַמְּדְרַשׁ,
49 וּבְפֶרֶט עַל פִּי הַזְהַר, שֶׁהוּא
50 פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה), עֲנָן הַחַטָּא
51 אֲצֵל נִפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא דְּבַר
52 שֵׁשׁ בּוֹ תְּמִיּהָ קְיִימַת כְּלוֹמַר
53 אֲצֵל נִפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֶׁלְּעֲצֻמָּה מוֹשֻׁלַּת
54 מִצִּיאוֹת שֶׁל חַטָּא, אֲלֵא שְׂכַל עֲנָן
55 הַחַטָּא בָּא מִלְּמַעְלָה מִצַּד זֶה
56 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא כַּאֲמוֹר נֹרָא
57 עֲלִילָה כּו', וְדַבֵּר זֶה, שִׁישְׁנָה כּוֹנֵה
58 אֲלוֹקִית אֲשֶׁר לְשִׁמָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
59 מְגַלְגַל עַל הָאָדָם אֶת מִצִּיאוֹת הַחַטָּא
60 וְיַצֵּר הַרַע הַרִי זֶה כְּדוּעָה כְּמָה
61 שְׂמִכּוּבָר אֲדוּת עֲנָן הַקְּיִימָא
62 שְׂעִתִּיד הַקְּב"ה לַעֲשׂוֹת
63 לְעִתִּיד-לָבָא (כְּמִבְּאָר בְּאַרְכָּה
64 בְּדְרוּשֵׁי אֲדַמּוּ"ר הַאֲמָצְעִי²⁰,
65 וּבְקַצּוֹר בְּלִקוּטֵי תּוֹרָה²¹ שֶׁל
66 אֲדַמּוּ"ר הַזֶּקֶן) 'קְיִימָא' זֶה הִיא בְּדוּגְמַת
67 מִלְּחַמַת חַיִּית שׁוֹנוֹת הַנְּחַלְמוֹת זֶה עַם זֶה
68 לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׂרִים אֲשֶׁר מִלְּחָמָה זֶה
69 גּוֹרַמַת שְׂעִשׁוּעַ לְמַלְךְ. כֵּךְ גַּם מִלְּחַמַת
70 הַיַּצִּירִים וּמִלְּחַמַת הַקְּדוּשָׁה וְכוּחֹת
71 הַטּוֹמָאָה, מִלְּחָמָה בַּהּ נִיצָחוֹן הַטּוֹב
72 וְהָאֲלוֹקוֹת הוּא דּוּקָא לְאַחַר רַעֲעִים שֶׁל
73 נְפִילָה וְתַבּוּסָה, הַרִי מִלְּחָמָה זֶה קָשׁוֹרָה
74 בְּעוֹנָג שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַעֲלוּי שְׂזָהוּ אַחַד
75 מֵאוֹפְנֵי הַתְּעוֹנוֹג לְפָנָיו יִתְבַּרַךְ
76 שְׂנַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי עֲנָן
77 הַתְּשׁוּבָה דּוּקָא, שְׂבִשְׂבִיל זֶה
78 יִשְׁנֵנו עֲנָן שֶׁל חַטָּא. כַּעַת תְּעוֹנוֹג זֶה גְּלוּי רַק כְּלִפִּי מַעְלָה, לְעִתִּיד לְבוֹא
79 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִגְלֵה לְנַבְרָאִים תְּעוֹנוֹג זֶה. אֲבָל זֶה ז' בְּיּוּרִי חוֹשֶׁךְ
80 הָעוֹלָם אֵינָה דְּרָף יִשְׂרָה, מִשׁוּם שֶׁהֵגַעְתָּ לְמַצֵּב הַדּוּרֵשׁ תְּשׁוּבָה הִיא
81 הַפֶּה הַתּוֹרָה, וְלִכֵּן אֵינָה הַדְּרָף שְׂיָבוֹר לֹא הָאָדָם בְּכַח
82 עֲצֻמוֹ²², אֲלֵא הַדְּרָף הַיִּשְׂרָה שְׂיָבוֹר לֹא אָדָם הִיא דְּרָף
83 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת. בְּכַךְ מְבֹאֲרַת הַתְּשׁוּבָה עַל הַשְּׂאֵלָה הָרַשׁוּנָה שֶׁהוֹכִיחַ
84 בְּתַחֲלִיל הַמֵּאֲמָר, אֲכַן יִשְׁנֵם דְּרִכִּים נּוֹסְפוֹת אִךְ דְּרָךְ יִשְׂרָה הִינָה אַחַת.

(16 יומא פו, ב. 17) שם פה, ב. 18) תהלים טו, ה. וראה תנחומא וישב ד. 19) ח"ג יג, רע"ב, טז, א. 20) תו"ח תולדות ד"ה ויתן לך פ"י ואילך. שערי תשובה ח"א כ, ד ואילך. וראה מאמרי אדמו"ר הזקן מארז"ל ע' קמא ואילך. ובכ"מ. 21) ר"פ שמיני. 22) ראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 110 ואילך. וש"נ.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 (ד) כאמור תכלית התורה ומצוות כרוכה בכיורו חושך העולם. חושך זה קיים
2 באופן כפול ומכופל בתקופת הגלות. לכן במאמר המשנה ישנו דגש אודות
3 פעולתן של התורה והמצוות בזמן זה. הדבר רמוז בכך שמאמר זה נאמר
4 דווקא על ידי רבי שמנהיגותו קשורה בעבודתם של בני ישראל בזמן הגלות.

5 ויזה יש לבאר גם מה

6 שדוקא רבי הוא זה שאמר

7 ושנה (=ולימד) משנה זו. דהנה

8 ענינו של רבי הוא שחבר את

9 המשניות. המשניות הן קיבוץ כל

10 הלכות התורה שבעל-פה. עד זמנו של

11 רבי, הלכות אלה נמסרו בעל-פה מרב

12 לתלמיד ללא חבנית קבועה, רבי קיבץ

13 את כל הלכות התורה שבעל-פה

14 בחיבור אחד. הצורך בפעולה זו היא

15 מצד הירידה דבני ישראל

16 בגלות תקופתו של רבי היתה

17 בתחילת הגלות, מספר דורות לאחר

18 חורבן הבית, וכמו שכתב

19 הרמב"ם בהקדמתו לספר

20 ה'יד' שלפי שראה רבי

21 שתלמידים מתמעטין והצרות

22 מתחדשות ובאות, ומלכות

23 רומי פושטת בעולם

24 ומתגברת, וישראל מתגלגלין

25 והולכין לקצוות, לפיכך חבר

26 את המשנה, ויחידושו של רבי

27 בחיבור המשנה הוא עד כדי כך שלא

28 זו בלבד שהוא חיבר וקבע את נוסח

29 המשנה אלא גם כתב את המשנה

30 למרות שכתבת הדברים שנמסרו

31 ממשה רבינו בעל-פה זו פעולה שהיא

32 אסורה כשלעצמה, אך רבי עשה זאת

33 משום 'עת לעשות לה' הפרו

34 תורתך' כלומר בגלל צו השעה אשר

35 בני ישראל מתפורים ונפוצים בגלות

36 הארוכה, הרי על מנת שלא תשתכח

37 התורה חלילה יש לעשות מעשה למען

38 ה', גם כשפעולה זו כשלעצמה היא

39 נכבדה או רק חברה, ושיטת הרמב"ם היא שהמשנה גם

40 נכתבה כבר בזמן רבי, כמו שכתב הרמב"ם אודות רבי 'וחבר

41 מהכל ספר המשנה וכתבוהו כלם'. והנה השרש הרוחני

42 והסיבה המאפשרת את ענין הגלות הוא בעצם ירידת הנשמה

43

44 למטה בכלל לעולם הזה, כדאיתא (=כמובא) בספר התניא²⁵

45 שעצם ירידת הנשמה והימצאותה בעולם הזה היא בבחינת גלות

46 כיוון שמציאות הגוף והעולם מסתירים על אור הנשמה, והסיבה והתכלית

47 בשבילה היתה הירידה היא על מנת לגרום לברור הגוף ונפש

48 הבהמית של האדם וכמו כן ברור

49 חלקו של האדם בעולם אשר לכל

50 יהודי ניתן לרשותו חלק מהעולם אשר

51 עליו לבררו על ידי עבודת ה' בו. מכך

52 מובן שזו גם התכלית בירידת בני

53 ישראל לגלות לאחר חורבן הבית, על

54 מנת לברר את החושך הגדול ההולך

55 ומתגבר דווקא אז. ומטעם זה

56 אמר רבי דוקא בגלל היותו

57 המנהיג של בני ישראל בתקופת הגלות

58 אשר אז מודגשת יותר מתמיד עבודת

59 הברורים שהדרך הישרה

60 שייבור לו האדם, ענין עבודת

61 הברורים, היא דרך התורה

62 ומצוות דווקא.

63 כאשר מדובר אודות מהותה של עבודת

64 התשובה יש בכך חיצוניות ופנימיות.

65 מהותה החיצונית קשורה במציאות של

66 חטא, האדם השב בתשובה מתגבר

67 עליו ועוזבו ואף הופכו לזכות. מהותה

68 הפנימית של עבודת התשובה איננה

69 קשורה בהכרח בענין של חטא.

70 מהותה הפנימית היא בכך שהאדם

71 מוסר את כל כולו לקדוש ברוך הוא כך

72 שהוא יוצא מעצמו, מרגילותו,

73 מהתחשבותו בכל הדברים המגבילים

74 את עבודת ה' שלו. ההוראה הניתנת

75 לאדם לצעוד בדרך הישרה של התורה

76 והמצוות היא גם כלפי מהותה

77 הפנימית של עבודת התשובה. נקודה

78 זו קשורה גם כן בפעולתו של רבי

79 בחיבור המשנה.

80 ויש להוסיף בבאור השכיכות

81 דרבי לדרך הישרה, שכאמור היא עבודת הברורים הנעשית

82 על-ידי תורה ומצוות דוקא (ולא על-ידי תשובה), דהנה

83 עבודת התשובה, נוסף למעלתה הקשורה במהותה החיצונית לכך

84 שעל-ידיה נעשית הפיכת הזדונות לזכיות (פנ"ל), הנה

85 מעלתה היא גם מצד מהותה הפנימית בכך שזו עבודה שלמעלה

86 ממדידה והגבלה. וגם על-ידי קאי (=עומד) רבי במשנתנו,

1 (ד) ויזה יש לבאר גם מה שדוקא רבי הוא

2 שאמר ושנה משנה זו. דהנה ענינו

3 של רבי הוא שחבר את המשניות מצד הירידה

4 דבני ישראל בגלות, וכמו שכתב הרמב"ם

5 בהקדמתו לספר ה'יד' שלפי שראה רבי

6 שתלמידים מתמעטין והצרות מתחדשות

7 ובאות, ומלכות רומי פושטת בעולם ומתגברת,

8 וישראל מתגלגלין והולכין לקצוות, לפיכך חבר

9 את המשנה, ועד שכתב את המשנה משום עת

10 לעשות לה' הפרו תורתך²³ ויכידוע²⁴ שיש כמה

11 שיטות אם רבי עצמו כתב את המשנה או רק

12 חברה, ושיטת הרמב"ם היא שנקתבה כבר בזמן

13 רבי, כמו שכתב 'וחבר מהכל ספר המשנה

14 וכתבוהו כלם'. והנה שרש ענין הגלות הוא

15 בירידת הנשמה למטה בכלל, כדאיתא בתניא²⁵

16 שירידת הנשמה היא בבחינת גלות, ותכלית

17 הירידה היא ברור הגוף ונפש הבהמית וחלקו

18 בעולם. ומטעם זה אמר רבי דוקא, שהדרך

19 הישרה שייבור לו האדם, ענין עבודת הברורים,

20 היא דרך התורה ומצוות.

21 ויש להוסיף בבאור השכיכות דרבי לדרך

22 הישרה, עבודת הברורים על-ידי תורה

23 ומצוות דוקא (ולא על-ידי תשובה), דהנה

24 עבודת התשובה, נוסף לכך שעל-ידיה נעשית

25 הפיכת הזדונות לזכיות (פנ"ל), הנה גם

26 עבודה שלמעלה ממדידה והגבלה. וגם על-ידי

27 קאי רבי במשנתנו, באמרו שהדרך הישרה

28

29 דרבי לדרך הישרה, שכאמור היא עבודת הברורים הנעשית

30 על-ידי תורה ומצוות דוקא (ולא על-ידי תשובה), דהנה

31 עבודת התשובה, נוסף למעלתה הקשורה במהותה החיצונית לכך

32 שעל-ידיה נעשית הפיכת הזדונות לזכיות (פנ"ל), הנה

33 מעלתה היא גם מצד מהותה הפנימית בכך שזו עבודה שלמעלה

34 ממדידה והגבלה. וגם על-ידי קאי (=עומד) רבי במשנתנו,

35

23 ויכידוע²⁴ שיש כמה שיטות אם רבי עצמו כתב את

40 המשנה או רק חברה, ושיטת הרמב"ם היא שהמשנה גם

41 נכתבה כבר בזמן רבי, כמו שכתב הרמב"ם אודות רבי 'וחבר

42 מהכל ספר המשנה וכתבוהו כלם'. והנה השרש הרוחני

43 והסיבה המאפשרת את ענין הגלות הוא בעצם ירידת הנשמה

44

ש"פ אמור, ג' אייר ה'תשד"מ

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 בְּאִמְרוֹ שֶׁהֲדָרַךְ הַיְשָׁרָה שְׂיָבוֹר לֹו הָאֲדָם הִיא דֶרֶךְ הָעֲבוּדָה
2 בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, שׁוֹ עֲבוּדָה הַכְרוּכָה בְּמִדְיָה וְהַגְבְּלָה דְוָקָא
3 בַּתְּשׁוּמַת לֵב לַפְּרִטִים מוּגַבְלִים וּבִסְדֵר מְסוּדֵר דְוָקָא, שֶׁהָיָה לִימּוֹד הַתּוֹרָה כְּרוּךְ
4 בַּהֲבֵנָה מְסוּדֵרָת, וְכִמּוֹ כֵן קִיּוּמָה שֶׁל כָּל מִצְוָה קָשׁוֹר עִם כּוּחַ מְסוּיִים שֶׁל
5 הַנֶּפֶשׁ דְוָקָא, עִם מְקוֹם מְסוּיִים וּבִזְמַן
6 מְסוּיִים, כִּי אִף שְׂיֵשׁ מַעְלָה 1
7 בְּמִסְיִרוֹת־נֶפֶשׁ שׁוֹ מֵהוּתָה 2
8 הַפְּנִימִית שֶׁל עֲבוּדַת הַתְּשׁוּבָה. מְסִירוֹת 3
9 נֶפֶשׁ פִּירוּשָׁה מְסִירַת הַרְצוֹן, הָאֲדָם 4
10 מוֹסֵר אֶת כָּל רִצּוֹנָתוֹ הַקְּשׁוּרִים 5
11 בְּמִצְיָאוֹתָהּ הַמוּגַבְלָת לְקֹדֶשׁ כְּרוּךְ הוּא, 6
12 מְקַל־מְקוֹם אֵינִי זֶה מְסִפִּיק, 7
13 אֲלֵא צְרִיף שֶׁהַתְּעוּרוֹת 8
14 הַמְּסִירוֹת־נֶפֶשׁ שֶׁל הָאֲדָם לֹא 9
15 תִּמְצָא אֶת עֲצָמָה בְּעֵצֵם יִצְיָאוֹתָהּ שֶׁל 10
16 הָאֲדָם מִעֲצָמוֹ אֲלֵא תִּמְשָׁף תַּחֲדוֹ 11
17 וְתִתְבַטַּא בְּעֲבוּדָה פְּנִימִית 12
18 בְּמִדְיָה וְהַגְבְּלָה שֶׁל תּוֹרָה 13
19 וּמִצְוֹת. וַיֵּשׁ לֹאמֵר שְׂגָם זֶה 14
20 נִרְמָז בְּמָה שְׂאוֹמֵר רַבִּי בַּמִּשְׁנָה 15
21 'תִּפְאַרֶת לְעוֹשֵׂיהָ' רִמּוֹז נוֹסֵף 16
22 הַקִּיִּים בְּכַךְ שֶׁרַבִּי מִדְּגִישׁ שֶׁהַלִּיכָה 17
23 בְּדֶרֶךְ קְשׁוּרָה בְּעִשְׂיָה, דְּמִרְמִז 18
24 כָּאֵן לְעִנְיָן הָאֲמוֹר בְּרַבִּי חֲזוּ"ל 19
25 שְׂכַאשֵׁר עֲבוּדָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיא 20
26 בַּתְּכִלִּית הַמַּעֲלָה אוֹי נִקְרָאִים הֵם 21
27 'עוֹשֵׂיִן רִצּוֹנֵי שֶׁל מְקוֹם 22
28 (=הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא)', וּמְבוֹאֵר עַל כֵּךְ 23
29 בַּתּוֹרַת הַחֲסִידוֹת שֶׁרִגַּת הָעֲבוּדָה 24
30 הִרְמוּזָה בְּמִלִּים אֵלֶּה זֶהוּ עִנְיָן 25
31 עֲבוּדַת ה' הַבָּא מִתּוֹךְ הַדְּרָגָה הַיּוֹתֵר 26
32 עֲלִיּוֹנָה שֶׁל אַהֲבַת ה' הַמּוּזְכֵּרֶת בְּקִרְיָא 27
33 שְׂמַע שׁוֹ אַהֲבָה ד'בְּכָל 28
34 מְאֹדָה 27 שֶׁהִיא לְמַעֲלָה מִשְׁתִּי 29
35 אַהֲבוֹת הַמּוּזְכֵּרֶת לִפְנֵי כֵן 'בְּכָל 30
36 לְבַבְךָ' וּבְכָל נֶפֶשְׁךָ הַקְּשׁוּרוֹת בְּרִגְשׁוֹתַי וּבִשְׂכּוֹל הַמוּגַבְלִים שֶׁל הָאֲדָם, 31
37 מֵהוּתָה שֶׁל אַהֲבַת ה' 'בְּכָל מְאֹדְךָ' הִיא עֲבוּדַת הַמְּסִירוֹת־נֶפֶשׁ 32
38 שְׂלִמְעָלָה מְמִדְיָה וְהַגְבְּלָה, וְלִמְרוֹת שְׂמֻדוּבֵר בְּעֲבוּדָה הַקְּשׁוּרָה 33
39 בַּתְּנוּעָת נֶפֶשׁ שֶׁל יִצְיָאָה מְמִדְיָה וְהַגְבְּלָה, בְּכָל זֹאת בְּלִשׁוֹן חֲזוּ"ל הַקְּשׁוּרָה 34
40 בְּזָה אוֹמֵר לְשׁוֹן עֲשֵׂיָה דְוָקָא (כְּמוֹ 'עוֹשֵׂיִן רִצּוֹנֵי שֶׁל 35
41 מְקוֹם', כְּלוּמֹר מִשְׁתַּמְשִׁים בְּמִילָה עוֹשֵׂיִן דְוָקָא = דְוָקָא) כִּי תִּנּוּעָה 36
42 זֶה נִבְּנֵשׁ דְּבְּכָל מְאֹדְךָ לְמִרוֹת שֶׁהִיא מְרוּמַמֵּת בִּיּוֹתֵר אֲךָ אֵינִי צְרִיכָה 37

(26 ואתחנן ו, ה. 27) ראה ברכות לה, ב וחדא"ג מהרש"א שם. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ. 28) ראה ברכות שם. 29) עקב יא, יד. 30) שה"ש ו, ח, ושהש"ר שם.

ביאור בדרך אפשר

אלו, המעבר מיום ליום בספירת העומר קשור בעליה מדרגה לדרגה. הסיבה
 למה ש'אומרים' בנוסח הספירה 'היום שני ימים לעומר' היום
 שלושה ימים' היום ארבעה ימים' וכו' ואין אומרים 'היום יום שני
 לעומר' היום יום שלישי' היום יום רביעי', הרי זה משום שבכל אחד
 מימי הספירה נמצאים עימו גם הימים
 הקודמים, כלומר ש'בעליית האדם
 ביום השני הגה גם פעולתו
 הקשורה עם היום הראשון
 נתעלה ונעשה אחד מהשני
 ימים לעומר.
 ולמרות ששלמות חיבור העולם עם
 הקדוש ברוך הוא על ידי ההליכה
 בדרך הישרה הוא בימות המשיח, אך
 על-דרך זה הוא בעבודת
 האדם עתה ברגעים האחרונים של
 הגלות, ש'על-ידי העבודה
 עושים שלום בפמליא של
 מעלה ובפמליא של מטה'³⁵
 מהותו של שלום הוא חיבור (ד'עשיית
 שלום זה בפמליא של מעלה ובשל
 מטה קאי (=מוסב) על עשיית
 השלום בין נפש האלקית
 לנפש הבהמית פמבאר
 ב'לקוטי תורה'³⁶), הגה על-
 ידי זה באים לשלמות
 השלום דלעתיד³⁷, כעת החיבור
 והשלום בין העליונים והתחתונים, בין
 נפשו האלקית של האדם ונפשו
 הבהמית, הוא בחיצוניותם, דבר
 המתבטא בכך שחיבורם אינו תמיד
 אלא נתון לשנויים, מה שאין כן הזמן
 שלעתידי לבוא נקרא בשם יום שכלו
 שבת ומנוחה לחיי העולמים³⁸, ואחר כך עולים
 העולמים³⁸ כלומר בו יהיה שלמות

ש'על-זה נאמר בנוסח התפילה 'ושם דווקא, כלומר בבית המקדש
 השלישי נעשה לפניך כמצות רצונך, שלמות המצוות,
 משום שכל הענינים שבעולם יהיו בתכלית השלמות,
 יכולתה של מצווה לשמש כדרך אשר על ידה נעשה החיבור של מעלה מעלה
 עם מטה מטה הוא בגלל שבקיומה
 ישנו מצד אחד החפץ הגשמי בו
 נעשית המצווה שמקומו למטה, ומצד
 שני ישנו האדם מקיים המצווה שמצד
 נשמתו הוא קשור למעלה. בימות
 המשיח כל אלה יהיו בתכלית השלמות
 הן הענינים הגשמיים שבהם
 עושין ומקיימים את המצוה,
 והן האדם עצמו³¹. ואף
 ש'מעיקרא דעביד אינש
 אדעתיה דנפשיה קא עביד'
 (=בתחילה, כאשר עושה האדם, על
 דעת עצמו הוא עושה) כלומר תחילת
 עבודת האדם היא לצורך תיקון עצמו
 ואם כן תחילת עבודת האדם בגאולה
 תהיה להביא לשלמות מציאותו שלו,
 מפל-מקום שלימות הגאולה תהיה
 עד כדי כך שהיה אז הענין
 דלכתחלה אריבער³²
 (=לכתחילה מלמעלה) כפתגמו של
 כ"ק אדמו"ר מהר"ש שיום הולדתו חל
 בערב שבת זו ב' אייר, אשר בכל ענין
 צריך ללכת לכתחילה מלמעלה,
 כלומר תיכף בתחילת הגאולה האדם
 כבר יגיע לשלמות העבודה,
 ובשלמות זו גופא (=עצמה)
 יהיה ענין הדרך בה תהיה הליכה
 למעלה מעלה, משלמות אחת לשלמות
 נעלה יותר, כמו שכתוב 'לכו
 מחיל אל חיל'³³. עלייתו של
 האדם למעלה היא באמצעות פעולות הקשורות בדרגה עליונה יותר. אכל
 אין הפרוש בזה שפעולתו של האדם שנעשתה בהתחלת העבודה
 נשארת על מקומה הנמוך והוא עולה למעלה באמצעות הפעולות
 החדשות העליונות יותר, אלא שגם פעולת האדם הקשורה בהתחלת
 העבודה תתעלה על-ידי ההליכה מחיל אל חיל. וכמבאר
 במקום אחר³⁴ בענין ספירת העומר שזו המצווה הקשורה בימים

(31) ראה המשך וככה תרל"ז פ"ז ואילך. (32) כפתגם אדמו"ר מהר"ש בעל יום ההולדת דעש"ק – אגרות קודש אדמו"ר מוהריי"צ ח"א ע' תרי"ז. (33) תהלים פד, ח. וראה ברכות בסופה. (34) ראה לקו"ש ח"א ע' 271. ובכ"מ. (35) סנהדרין זט, ב. (36) משות פו, ג ואילך. ובכ"מ. (37) ראה ד"ה פדה בשלום לאדמו"ר האמצעי (שערי תשובה מט, א ואילך). ובכ"מ. (38) תמיד בסופה. (39) ראה גם שיחת ו' תשרי שנה זו סמ"ו (התועודיות תשר"מ ח"א ע' 123 ואילך).

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 מנוחה ושלוש ומצד שני עלייה למעלה יותר ויותר שזו תנועה הפוכה
 2 ממנוחה, הרי זה נובע משתי הקצוות כעבודת ה' האמורות לעיל בסעיף ד',
 3 מצד אחד עבודה הקשורה בפרטי
 4 מציאותו המוגבלת של האדם והעולם
 5 הנעשית בסדר מסודר אשר היא
 6 מביאה את שלימות המנוחה והשלום
 7 ומצד שני התעוררות של תשובה

8 הכרוכה ביציאתו של האדם ממצויאותו ובהתבטלותו המוחלטת מבלי הבט
 9 על גודל מעלת דרגתו הרוחנית בה הוא אחז עד רגע זה, דבר המביא את
 10 העליה הבלתי פוסקת לעתיד לבוא
 11 ויהי־רצון שיהיה כל זה
 12 בקרוב ממש באפן דמיוני הן
 13 נגאלין⁴⁰, ובשמחה ובטוב לבב.
 14 נגאלין⁴⁰, ובשמחה ובטוב לבב.

(40) ראה רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

המשך ביאור למסכת ביצה ליום רביעי עמ' א

1 שהיתה שלמה וחס עליה לצורך בנין, מיגו דאיתקצאי לבין
 2 השמשות איתקצאי לכולי יומא.
 3 עתה מפרטת המשנה את הכלים שאסור לבקע בהם אף את
 4 הקורות שמותר להשתמש בהם להיסק ביום טוב וכפי שיתבאר
 5 בגמרא: ואין מפקעין לא בקרדום – כלי אומנות חזק שעושים בו

6 אוכפים וסרגות לסוסים, ולא במונה – משור, שהוא כלי ארוך
 7 מלא פגיונות וחודים, שעשוי לאומן לקצוץ בו את העצים, ולא
 8 במונה – כעין גרון קטן. בכל אלו אסור לבקע בהם משום שהם כלי
 9 אומן ונראה כעושה מלאכה. אלא יבקע בקופיץ – סכין של קצבים,
 10 שאינו כלי אומנות ומלאכה:

המשך ביאור למסכת ביצה ליום חמישי עמ' א

1 משנתינו הוא רבי אליעזר ברבי צדוק, אמר ליה אביי לרב יוסף
 2 לדחות את דבריו, דלמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר קרבי צדוק
 3 התם שאם נחקקו חשובים כלי, אלא בכלים גדולים משום דתני
 4 לקבולי ביה מדי – ראויים הם לדבר יבש כגון ליתן בהם פירות,
 5 אכל הקא בנר למאי תוי, הרי אינו ראוי לכלום, ויתכן שגם רבי
 6 אליעזר מודה שאינו חשוב כלי כל זמן שלא צירפו בכבשן.
 7 מתרצת הגמרא, שגם כלי של נר קטן ראוי לשימוש לדבר יבש,
 8 כגון לקבולי ביה פשיטי – פרוטות כסף קטנות.
 9 * * *
 10 תני רבנן, אין פותחין את הנר – לעשות בו חקיקה כדי שיהיה לו
 11 בית קיבול לקבל את השמן והפתילה. וכן אין עושין אלפסין חרניות
 12 ביום טוב, ורבן שמעון בן גמליאל מתייר באלפסין חרניות, שכיון
 13 שמשתמשים בהן בני עיירות ובני כפרים לאכילתם, הוא דבר
 14 חשוב ליו"ט ומותר, אבל נר אין תשמישו עיקר, וכיון שקיבולו
 15 מעט אינו חשוב רק לשמן, ולכך אסור. מבררת הגמרא, מאי
 16 חרניות. אמר רב יהודה, ערניות. שואלת הגמרא, מאי ערניות. אמר
 17 אביי, צעי תקלייתא – קערות של בני הכפרים שהיו אוכלים בהם
 18 גם לפני חקיקתם:
 19 * * *

20 שנינו במשנה: ואין עושין פחמין. מקשה הגמרא, פשיטא, למאי תוי
 21 הפחמין להשתמש ביו"ט. מתרצת הגמרא, תני רבי חייה, לא
 22 נצרכה המשנה להשמיע שאסור אלא באופן שעושה את הפחמים
 23 כדי למוסקרן לאוליידין – מחממי חמין ומרחצאות לבו ביום – לצורך
 24 יו"ט, ובוהו היינו חושבים להתיר, והשמיענו התנא שאסור משום
 25 שנראה כעושה כלי לצורפי זהב. שואלת הגמרא, ובו ביום מי שרי
 26 – וכי מותר להחם את המרחצאות ביו"ט, הרי בשבת (מ). מבואר
 27 שגורו על הרחיצה ביו"ט אפילו אם הוחמו המים בערב ביו"ט, וכל
 28 שכן שאסור להחם ביו"ט. מתרצת הגמרא, פדאמר רבא בברכות
 29 (כו): לתרץ מה שנכנס רב אבין לבית המרחץ אחר שקיבל עליו
 30 שבת, שמדובר שנכנס לתויע מחום בית המרחץ ולא נתן עליו מים,
 31 וקודם גזרה – לפני שגורו שלא יכנסו למרחץ אף להויע, הקא נמי
 32 מה שצריך את הפחמים לבית המרחץ הוא כדי לתויע מחומם,
 33 ומדובר במשנה קודם הגזרה:
 34 * * *
 35 שנינו במשנה: ואין חותכין את הפתילה לשנים, רבי יהודה אומר,
 36 חותכה באור. שואלת הגמרא, מאי שניא בפסין דלא – מה הטעם
 37 שאסור לחתוך את הפתילה בסכין,

המשך ביאור למסכת סוטה ליום שנים עשר לעומר עמ' א

1 מעיקרא – שלושה חודשים לפני שהחזירה פעם שניה. נמצא
 2 שילדה בסוף הששה חדשים מהליקוחין השניים, ולכן יכלה להצפינו
 3 עוד שלשה חדשים לפי שלא חשדו בה שתלד עד שיעברו תשעה
 4 חדשים מנישואיה. שואלת הגמרא על מה שנאמר ולא יכלה עוד
 5 להצפינו, הרי כמו שהצפינה אותו שלשה חודשים תצפינה
 6 ותיול – תמשיך להצפינו. ומישבת, אלא – הטעם שלא יכלה
 7 להצפינו, לפי שכל היבא דהו שמעי מצראי דמתיליד ינוקא –
 8 כשהיו המצרים שומעים שנוולד תינוק לישראל, היו מגלים את
 9 התינוק על ידי שממנו ינוקא התם – היו מביאים לשם תינוק אחר,
 10 כי היכי דלישמעינהו ומעני (בפירושה) – כדי שהתינוק של ישראל
 11 ישמע אותו ויבכו, ולכך לא יכלה להצפין עוד את משה מחשש
 12 שיגלוהו כך. וכמו דכתיב אחוזו לנו שועלים שועלים קמנים
 13 מחבלים כרמים וגו', כלומר, בת קול אומרת למי הים בשעה
 14 שהכניסו המצרים לתוכם, טביעו את השועלים – דהיינו התינוקות
 15 המצרים, שהם היו מחבלים את הכרמים בעוד כרמנו סומד – שעל
 16 ידם היו מגלים את התינוקות של ישראל, שבעוד שהם קטנים ורכים

17 נקראים סומד.
 18 "ותקח לו תבת גמא ותחמרה בחמר ובזפת ותשם בה את הילד",
 19 שואלת הגמרא, מאי שניא – מדוע הניחתו בגמא, הרי גופו ישתמר
 20 יותר בשאר עצים חזקים יותר. מתרצת הגמרא, אמר רבי אלעזר,
 21 מיכן יש להביא ראיה לצדיקים שממנום חביב עליהן יותר מנוסף
 22 – ולכן השתמשה בדבר זול. וכל כך למה – מדוע חביב עליהם
 23 ממונם השתמשה בדבר זול. לפי שאין פושמין יריהן בגול. רבי שמואל בר
 24 נחמני אמר, הטעם שלקחה גמא, לפי שהוא דבר רך, שכיבול
 25 לעמוד – להחזיק מעמד אם תיתקל התיבה בפני דבר רך ובפני
 26 דבר קשה, שהרך, כשנתקל באבן חוזר לאחוריו ולא נשבר. ומה
 27 שכתוב ונתחמרה בחמר ובזפת, תנא, טחו את התיבה בחמר
 28 מבפנים, וזפת מבחוץ ולא מבפנים, כדי שלא יריח אותו צדיק
 29 ריח רע של הזפת.
 30 "ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאור", מבארת
 31 הגמרא מהו סוף זה, רבי אלעזר אומר, הניחה אותו בים סוף. רבי
 32 שמואל בר נחמני אמר